

Kamienie milowe rozwoju mowy dziecka od 0 do 6 roku życia

Każde dziecko jest unikalne, jedynie w swoim rodzaju. Jego rozwój przebiega w indywidualnym tempie. Powinno zastawienie prezentuje rozwój mowy dziecka od chwili urodzenia do 6 roku życia. Oznacza to, że większość dzieci wykonuje w tym czasie pewne czynności przygotowujące do opanowania systemu językowego, związane ze słyszeniem, rozumieniem i mówieniem. Jeżeli stwierdzisz, że Twoje dziecko nie opanowało, we wskazanym porządku, określonej umiejętności, nie oznacza to jeszcze, że jego rozwój mowy jest zaburzony. Jeśli masz wątpliwości, niezwłocznie skontaktuj się z logopedą. Niepokojące są sytuacje, gdy dziecko po ukończeniu 2 roku życia nie buduje wypowiedzi dwuwyrzutowych. Zastępną opinię logopedy, gdy dziecko ma kłopoty z gryzieniem, żuciem, nawykiem oddychania przez usta, nadmierne ślinię się lub ssa kciuk. Pomoc logopedy jest również wskazana, jeśli trzylatniak Młotek sprawia uciążliwe języka lub też wypowiedzi dźwięki mowy w sposób zdeformowany, wstawiając język między zęby albo ubóstwiająca, np. wyraz „woda” wymawia jak „fota”. Jeśli dziecko mówi niepełnie, denerwuje się przy tym, a Ciebie to niepokoi – posiejmy rady logopedy. Specjalista zaburzeń mowy oceni, czy Twoje dziecko potrzebuje pomocy logopedycznej, a także udzieli wskazówek, jak nazwać mowę...

...jakie początki, takie będzie wszystko! / J. A. Konecki

wiek dziecka

słyszenie i rozumienie

nadawanie - mowa

od urodzenia do końca 3 miesiąca życia

- Reaguje na głośnie dźwięki.
- Wyczuwa się lub śmieje, gdy do niego mówimy.
- Przerzywa płacz, słysząc nasz głos.
- Wznaga lub odłabia śmiecie, gdy usłyszy dźwięki.

- Głuty – wydaje dźwięki przypominające guchanie.
- Radonie piszczy, słysząc znane dźwięki.
- Używa krzyku i płaczu do sygnalizowania swoich potrzeb.
- Inaczej płacze przy przemoczeniu, inaczej – gdy jest głodne itp.

około 4-6 miesiąca życia

- Odwraca głowę, szukając źródła dźwięku.
- Reaguje na zmianę tonu naszego głosu.
- Zwraca uwagę na zabawki, które wydają dźwięki.
- Reaguje na muzykę.

- Gaworzy – powtarza długi sylab i dźwięków własnych oraz zaślizganych z otoczenia.
- Zagadywane – gaworzy, uśmiecha się, porusza rękami i nogami.

od 7 miesiąca do końca 1 roku życia

- Odwraca się i patrzy w kierunku źródła dźwięku.
- Skupia uwagę, gdy do niego mówimy.
- Pytane: „gdzie mama?”, „gdzie tata?”, „gdzie lampa?” – wskazuje palcem.
- Chętnie uczestniczy w prostych zabawkach typu: „Idzie rak”, „Warzywa siozka”.
- Zachęcane – wykonuje proste polecenia, np. „Idź...”.
- Próbuje naśladować nasze ruchy.

- Intensywnie gaworzy, np. „ta-ta-ta”, „ma-ma-ma”, „da-da-da”, „ba-ba-ba”, „na-na-na”.
- Używa dźwięków, by zwrócić na siebie uwagę.
- Wykorzystuje gesty i mimikę, by spytać lub poprosić o coś.
- Mogą pojawić się pierwsze wyrazy, np. „mama”, „tata”, „baba”.
- Pierwsze słowa nie muszą być kojarzone z konkretnym przedmiotem.

2 rok życia, 6-18 miesięcy do końca 2 lat

- Poproszone – wskazuje poprawnie niektóre części ciała.
- Wykonuje najprostsze polecenia, np. „daj buzi”, „zrob pa, pa”.
- Słucha z zainteresowaniem prostych piosenek, wierszyków, krótkich opowiadań.
- Potrafi wskazać często nazywane przez nas przedmioty.

- Zamiast słów stosuje wyrazy dźwiękonaśladowcze: „bach”, „hau”, „brrr” itp.
- Powtarza wielokrotnie wyrazy zaślizgane z otoczenia, tzw. echolale.
- Zaczyna pojawiać dwa wyrazy, pojawiają się wyrażenia typu: „nie chcę”, „mama daj”.
- Wymawia samogłoski: „a”, „u”, „i”, „o”, „e”, „y” oraz spółgłoski: „m”, „b”, „p”, „t”, „n”, „l”, „j”, „d”.
- Upraszcza – może wymawiać początek lub koniec słowa.
- Ma coraz bogatszy słownik.

2-3 rok życia

- Rozróżnia przeciwieństwa, np. „chodzi – stoi”, „nie ma – jest”.
- Wykonuje bardziej złożone instrukcje, np. „weź misia i chodź do mamy”.
- Wskazuje części ciała.

- Nazywa większość przedmiotów znanych z otoczenia – może przy tym popełniać błędy typu „ludź” zamiast „człowiek”.
- Wymawia poprawnie coraz więcej głosek, np. „k”, „g”, „l”.
- Trudne głoski może zastępować łatwiejszymi, np. zamiast „szalik” powie „salik” lub „sialik”, zamiast „ryba” powie „lyba”, „jiba”.
- Pyta: „co to?”, stosuje przeczenia, np. „nie ma mamy”, zaczyna używać liczby mnogiej.
- Pytane – podaje swoje imię.

3-4 rok życia

- Reaguje na głos z innego pokoju i komunikaty z radia lub telewizji.
- Potrafi odróżnić wymowę prawidłową od zniekształconą, np. „sanki” – „sianki”.

- Jest rozumiane przez osoby obce.
- Buduje coraz dłuższe zdania.
- Coraz więcej pyta. Odpowiada na proste pytania: „kto?”, „co?”, „gdzie?”, „z kim?”, „w czym?”.
- Często upraszcza najtrudniejsze głoski: „sz”, „ż”, „cz”, „dź”, „r”.
- Zwykle mówi płynnie, czasem mogą pojawiać się zawahania, powtórzenia dźwięków, sylab, wyrazów, przeciągania głosek, tzw. rozwojowa niepełność mowy.

4-5 rok życia

- Z uwagą słucha prostego opowiadania i potrafi odpowiedzieć na pytania związane z treścią.
- Rozumie komunikaty wypowiedziane przez obce osoby.

- Zadaje bardzo dużo pytań.
- Może wymawiać najtrudniejsze głoski: „sz”, „ż”, „cz”, „dź”, „r”.
- Buduje bogate zdania – używa coraz więcej przymiotników.
- Potrafi opowiedzieć prostą historijkę.
- Stosuje podstawowe reguły gramatyczne, choć czasem jeszcze je myli.

5-6 rok życia

- Rozumie trudniejsze instrukcje, np. „Kładź w dłonie, a potem połóż ręce na kolanach”.
- Potrafi wysłuchać dłuższego opowiadania, bajkę, rozumie moral.
- Rozumie określenia typu: „pod”, „na”, „obok”.
- Prawidłowo interpretuje znaki symboliczne, np. „kółko i trójkątek – to będą znaki drogowy!”

- Mowa jest wyraźna i poprawna, prawidłowo wymawia wszystkie głoski języka polskiego.
- Poprawnie buduje zdania – stosuje reguły gramatyczne.
- Potrafi odpowiedzieć na bardziej złożone pytania, opowiada, używając zdań złożonych.
- Potrafi opowiedzieć, co widzi na ilustracji, opowiada bajki.
- Potrafi porozmawiać z osobą obcą, nie odbiegając od tematu.
- Używa słów określających stosunki przestrzenne i nazywa podstawowe figury geometryczne.

Opracowano na podstawie:

1. Konecki J., Konecka M., *Wzrost i rozwój dziecka*, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 2007.
 2. Konecki J., Konecka M., *Wzrost i rozwój dziecka*, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 2007.
 3. Konecki J., Konecka M., *Wzrost i rozwój dziecka*, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 2007.

Autorzy opracowania: dr Iwona Michalak-Widera i mgr Katarzyna Wępińska, redakcyjne drukarkę prof. Jacek Cieszyński za konsultacje naukowe oraz kolokwium i kolokwium logopedom z Szkoły Państwowego Towarzystwa Logopedycznego, bez wiedzy i zgody ich dyrekcji. Za nie zostałyby sfinansowane.

TOMOGRAFIA KOMPUTEROWA

radioterapia i onkologia

radiodiagnostyka

0801 98 40 40

Kazimierz Sosnowiec

REZONANS MAGNETYCZNY

radioterapia i onkologia

radiodiagnostyka

0801 98 40 40

Cielistwo Zawiercie

HELIMED Diagnostyka Imaging Sp. z o.o. Sp. z ograniczoną odpowiedzialnością
 ul. 700 Stronów, ul. Powstańców 40
 tel. 0801 98 40 40, fax 0801 201 91 30
 e-mail: biuro@helimed.pl

IBLAT

Kazimierz

Sosnowiec

Cielistwo

Zawiercie

Bieliszów

Opole

Kędzierzyn-Koźle

www.helimed.pl